

De zichtbaarheid van de neerlandistiek: platforms en parallellen

Webinar

Donderdag 4 juli, 15:00

Met: Giada Brentaro, Matilde Soliani & Pieterneel Pompe
Moderator: Yra van Dijk

Criterium lesmateriaal: geschikt voor B2-niveau en hoger. Een presentatie die vooral interessant is voor een breed publiek wereldwijd.

Sprekers:

Giada Brentaro is tolk en vertaalster in Trieste (Italië). Zij is coördinatrice van het alumni-onderzoek dat werd gehouden onder de afdelingen Nederlands in Italië, Spanje en Portugal.

Matilde Soliani is conferentietolk en promoveerde aan de Universiteit van Napels L'Orientale en doet daar doctoraatsonderzoek. Verder is zij lid van de sociale mediacommissie van Mediterraned.

Pieterneel Pompe is derdejaars student Nederlands aan de Universiteit van Utrecht. Ze behandelt de loopbanen van neerlandici wereldwijd in een podcast: (@)wijzijnneerlandici

Moderator:

Prof.dr. Yra van Dijk (1970) is modern letterkundige en gashoogleraar aan instituut LUCAS van de Universiteit Leiden. Verder publiceert ze over Nederlandse literatuur en over literatuuronderwijs.

Datum webinar: donderdag 4 juli 2024.

Biografieën

Giada Brentaro is tolk en vertaalster in Trieste (Italië). Zij is gespecialiseerd in e-commerce, marketing, medisch en juridisch tolken. Zij is al geruime tijd betrokken bij het alumninetwerk dat door de Universiteit van Trieste is opgezet. Voor haar bachelorscriptie bereidde zij een kleine enquête voor over de carrières van alumni van de opleiding Nederlands in Trieste en hoe zij het Nederlands in hun carrières gebruikten. De vragenlijst die zij daarvoor naar alumni stuurde werd uiteindelijk de basis voor het grotere project "alumninetwerk" dat aan de Universiteit van Trieste werd ontwikkeld. Met een aangepaste vragenlijst onderzochten de onderzoekers van dit project carrière mogelijkheden van alumni van de universiteit. Giada schreef over dit onderwerp haar masterscriptie. Daarna gingen de onderzoekers aan de slag met alle andere afdelingen in Italië waar Nederlands wordt gedoceerd (Padua, Milaan, Rome, Bologna en Napels) en vervolgens ook met afdelingen in Spanje en Portugal. Giada Brentaro werd de coördinatrice van dit project en zij houdt zich nu ook bezig met de data-analyse en met de promotie van het netwerk.

Dit jaar gaat men proberen om het netwerk online te zetten via de website van Mediterraned. Het doel daarbij is om zoveel mogelijk mogelijkheden aan alumni aan te bieden, bijvoorbeeld met vacatures of stages. Ook wil men een forum bouwen waarop professionals elkaar kunnen vinden en elkaar kunnen helpen.

Matilde Soliani (Italië 1996) is promovenda aan de Universiteit van Napels L'Orientale. Tijdens haar bachelorstudie studeerde zij via het Erasmusprogramma in 2017-2018 een jaar aan de KU Leuven (Campus Antwerpen). Na haar afstuderen in november 2018 deed zij een Master in conferentietolken aan de Universiteit van Triëst. Haar studie richtte zich op Frans en Nederlands. Na het Frans was Nederlands haar C-taal, waardoor zij van het Nederlands naar het Italiaans kan tolken.

Na haar masterstudie ging Matilde aan de slag als freelance tolk en vertaalster. Daarbij ging haar voorkeur uit naar sociaal en consecutief tolken. Daarnaast is zij betrokken bij verschillende internationale projecten op het gebied van literair vertalen. Ook werkte zij zes maanden als onderwijsassistente Italiaans aan de Universiteit van Leiden. Het jaar daarna doceerde zij consecutief tolken van het Nederlands naar het Italiaans en Frans aan de Universiteit van Triëst. In 2022-2023 werkte zij als onderzoeksassistente aan de Universiteit van Bologna.

Op dit moment werkt zij aan haar doctoraat in Napels, waar ze onderzoek doet naar de voorstelling van Belgische steden in de Belgische media van de jaren negentig tot heden. Aan deze universiteit geeft ze ook les, waarbij haar focus voornamelijk ligt op het begeleiden van bachelorstudenten met workshops over taal, literatuur en muziek.

Matilde Soliani is lid van de sociale mediacommissie van Mediterraned. De commissieleden posten regelmatig nieuws over de neerlandistiek in Spanje, Portugal of Italië, woorden van de week of iets over Nederlandstalige cultuur op de sociale media van Mediterraned (Instagram en Facebook).

Pieterneel Pompe (20) is derdejaars student Nederlands aan de Universiteit van Utrecht. Binnen de opleiding houdt ze zich vooral bezig met vroegmoderne literatuur en andere historische bronnen uit deze periode. Ook is ze student-assistent aan de Universiteit waar haar werkzaamheden voornamelijk bestaan uit het verspreiden van verhalen van Neerlandici. Zo geeft ze voorlichtingen op middelbare scholen verzamelt ze de loopbanen van neerlandici over de hele wereld om deze vervolgens te posten op Instagram en verder te behandelen in een podcast. Zowel de Instagram en de podcast zijn te vinden onder de naam: (@)wijzijnneerlandici

Prof.dr. Yra van Dijk (1970) is modern letterkundige en gasthoogleraar aan instituut LUCAS van de Universiteit Leiden. Ze publiceert in boeken, tijdschriften en kranten over Nederlandse literatuur en over literatuuronderwijs. Van Dijk heeft alleen of met anderen gepubliceerd over intertekstualiteit

(*Draden in het donker*, 2013), de Shoah in het werk van Arnon Grunberg (*Afgrond zonder vangnet*, 2018), Leesonderwijs (*Omdat Lezen loont*, 2022) en in haar huidige boekproject met Thalia Ostendorf komt de nadruk op trauma, memory-studies en media(technologie) samen: *Writing the Dutch Caribbean. Media and materiality in the postcolonial Novel*. (Amsterdam University Press).

Verslag

De samenvatting van het webinar vindt u hieronder:

De zichtbaarheid van de neerlandistiek: platforms en parallellen

Op donderdag 4 juli vond het tweede gesprek in de reeks Voortvarend Nederlands Virtueel 2024 plaats. Het thema werd ingeleid door IVN-directeur **Anne Sluijs**. Volgens Sluijs is vergroting van de zichtbaarheid van de neerlandistiek deel van de missie van de IVN. Grotere bekendheid van het vakgebied leidt namelijk tot meer waardering en een sterkere positie van de vakgroepen.

Van Dijk merkt op dat Giada's werk enigszins verschilt van dat van Matilde en Pieterneel. Terwijl de laatste twee zich volgens Van Dijk vooral richten op mensen die misschien geïnteresseerd zijn in een studie Nederlands, zou Giada zich richten tot alumni die hun studie Nederlands al hebben afgerond. Giada beaamt dit, maar voegt eraan toe dat de resultaten van het onderzoek ook nuttig zijn voor studenten en voornemende studenten, omdat ze laten zien 'dat er werk is met de Nederlandse taal'. Matilde voegt eraan toe dat de socialemediacommissie Giada's bevindingen graag deelt, niet in de laatste plaats omdat ze ze verpakt in prachtige [infographics](#).

Enquête

De onderzoekers van MediterraNed hebben 920 alumni uit Italië, Spanje en Portugal direct aangeschreven; daarnaast hebben ze hun enquête verspreid via sociale media. Uiteindelijk hebben 497 respondenten de enquête ingevuld.

Uit de [resultaten](#) komt *ten eerste* naar voren dat verreweg de meeste respondenten (73 tot 92 procent) 'tevreden' of 'heel tevreden' zijn met hun keuze om Nederlands te gaan studeren. De redenen waarom mensen voor deze studie kiezen, verschillen per land. Zo gaven de alumni uit Italië vooral als reden dat het Nederlands een 'nichetaal' is en dat een studie Nederlands meer kansen op de arbeidsmarkt biedt. In Spanje was de voornaamste reden dat studenten familie in Nederland of Vlaanderen hebben.

Ten tweede blijkt uit de resultaten dat 17 tot 60 procent van de alumni denkt dat het Nederlands hen heeft geholpen bij het vinden van een baan. Het grote verschil tussen de landen kan verklaard worden uit het feit dat Nederlands in Spanje niet als hoofdvak wordt aangeboden. Daardoor blijven de meeste studenten steken op A1- of A2-niveau, en dat biedt weinig mogelijkheden voor de arbeidsmarkt. De Italiaanse studenten, die wél een volledige

opleiding Nederlands gevolgd hebben, vinden onder meer werk als tolk-vertaler, in het onderwijs, het toerisme en de marketing.

Een derde bevinding is dat de meeste alumni (86 tot 90 procent) heel tevreden zijn met het genoten onderwijs. 'Dat is een heel hoge score', zegt Giada. 'Ik denk dat de docenten daar heel trots op kunnen zijn.'

Klein maar fijn

Een mooie score, vindt ook Van Dijk. Het is haar opgevallen dat studenten Nederlands in eigen land over het algemeen ook tevreden zijn over hun studie. Toch is het een studie die door maar weinig scholieren wordt gekozen.

Die kleinschaligheid heeft ook voordelen. Voor studenten is het juist fijn, omdat er goed naar hen geluisterd wordt, vindt Pieterneel. Bij een massale studie gaat dat niet.

'Bij MediterraNed proberen we hetzelfde effect te creëren door onze sociale media', zegt Matilde. 'We willen laten zien dat we laagdrempelig zijn en dat het mogelijk is met ons in contact te komen, ook via sociale media. We willen de neerlandistiek graag een bruisende sector maken.'

Van Dijk vraagt of de socials van MediterraNed ook gevolgd worden door mensen van buiten de neerlandistiek, met name scholieren die nog een studie moeten kiezen, of werkgevers die op zoek zijn naar personeel. Het is een vraag die tijdens het gesprek herhaaldelijk terugkeert. Volgens Matilde houdt de socialemediacommissie van MediterraNed de statistieken zorgvuldig in de gaten. Het blijkt dat vooral de primaire doelgroep wordt bereikt: studenten en docenten Nederlands in Italië, Spanje en Portugal. Doordat Nederlands de voertaal is, zijn de posts voor buitenstaanders moeilijk te begrijpen. Maar wie geïnteresseerd is, kan doorklikken naar de websites van MediterraNed en afdelingen Nederlands in hun eigen omgeving.

Rijkdom van het vak

Matilde doet het werk niet alleen. De socialemediacommissie bestaat verder uit Alessia Vitiello (Universiteit van La Sapienza, Rome), Camilla Gnesato (Universiteit van Padova), Kasija Bojanic (Complutense Universiteit, Madrid), Maria Carmen Orlando (Universiteit van Napels 'L'Orientale') en Arno Meijer (Complutense Universiteit van Madrid). De groep wordt begeleid door Suzanne Verkade.

Een vaste rubriek op de socials van MediterraNed is het Woord van de Week, waarin iets verteld wordt over oorsprong en betekenis van een woord en over uitdrukkingen waar het woord in voorkomt. Ook plaatst de commissie af en toe berichten over de cultuur van Nederlandstalige landen. Daarnaast is de commissie onlangs begonnen met twee nieuwe reeksen, over ervaringen van Italiaanse, Spaanse en Portugese Erasmusstudenten in de Lage Landen en over beroepen waarin een studie Nederlands goed van pas komt.

In Utrecht is Pieterneel lid van een werkgroep die niet alleen naar buiten probeert te brengen hoe divers en inclusief neerlandici zijn, maar ook en eigenlijk vooral hoe divers de neerlandistiek als vak is. De werkgroep richt zich voornamelijk op scholieren die nog een studie moeten kiezen. 'Met "diversiteit" bedoelen we in dit verband ten eerste de diversiteit onder neerlandici', legt Pieterneel uit. 'Nederlands is er niet alleen voor studenten met een witte huidskleur of met een Nederlands-Nederlandse achtergrond. Een diverse achtergrond is juist interessant. Dat merk ik nu ook aan het feit dat er Italiaanse studenten Nederlands zijn. Wat ontzettend leuk!'

Daarnaast wil de werkgroep laten zien dat je met neerlandistiek alle kanten op kunt. 'We laten zien dat je niet alleen Nederlands studeert om docent te worden. Je kunt er ook voor kiezen omdat je van literatuur houdt, zoals ik. En het gaat echt niet alleen om de taal zelf. Als ik zeg dat ik Nederlands studeer, krijg ik nog 9 van de 10 keer de vraag: maar je spreekt toch al Nederlands?'

Tijdens voorlichtingsbijeenkomsten laat Pieterneel zien dat Nederlands studeren verder gaat dan de traditionele grammatica en spelling of begrijpend lezen. In plaats daarvan maken studenten bijvoorbeeld kennis met de diepere structuren van een taal en met literatuurgeschiedenis, aspecten die op school nauwelijks aan bod komen.

Monnikenwerk

Via de chat komt er een vraag binnen van hoogleraar Els Stronks uit Utrecht. Zij is benieuwd hoe Giada aan al die mailadressen van alumni komt. 'Wij willen dat ook, maar we verliezen de studenten zo snel uit het oog...'

Giada geeft toe dat het niet makkelijk was. Haar werkgroep is begonnen met de adressen die docenten nog hadden. Vervolgens hebben ze mensen opgespoord via Facebook, LinkedIn, Twitter en Instagram. En tenslotte hebben ze de enquête ook via sociale media verspreid. 'Monnikenwerk', constateert Van Dijk, 'heel hard, kranig werk'.

Giada belicht nog een aantal [uitkomsten van de enquête](#). Aspecten van de studie die hoog scoorden, waren het contact met de docenten (77 tot 92 procent) en de beschikbaarheid van de docenten (72 tot 87 procent). De inhoud van de colleges kwam op de derde plaats (64 tot 86 procent). De inzet van de docenten wordt dus hoog gewaardeerd.

De internationale neerlandistiek is inderdaad niet alleen een vak, beaamt Van Dijk; voor veel docenten is het 'bijna een levensstijl'. Ze besteden veel tijd aan het organiseren van schrijversbezoeken en andere extracurriculaire activiteiten. 'Ze moeten in het buitenland een hele Nederlandse cultuur creëren. Dat vereist enorm veel inzet.'

Een geslaagde socialemediacampagne is veel werk, heeft Matilde gemerkt. Je kunt het niet alleen doen; er is een team voor nodig. Verder moet je de doelgroep duidelijk voor ogen hebben en blijven innoveren. Daarom heeft de socialemediacommissie onlangs nog een speciale training gevolgd. Matilde hoopt dat het project een vervolg krijgt en zelfs uitgebreid wordt, met nieuwe kanalen en een betere interactie tussen sociale media en website van *Mediterraned*.

Pieterneels Werkgroep Diversiteit houdt het voorlopig bij Instagram, omdat dat het beste kanaal is om scholieren te bereiken. 'En een podcast, dat is wel echt van alle leeftijden tegenwoordig.'

Welke podia zijn er nog meer?

Comenius, de vereniging voor de internationale neerlandistiek in Oost- en Midden-Europa, heeft een eigen platform, dat vergelijkbaar is met MediterraNed, weet Van Dijk. En zo zijn er in elke regio eigen platforms. Handig om regionaal informatie uit te wisselen en netwerken te bouwen. Maar staan zulke regionale platforms contact met andere platforms en met neerlandici in Nederland en Vlaanderen niet in de weg? Matilde denkt dat een regionaal platform wel degelijk bestaansrecht heeft. 'Het is belangrijk een evenwicht te houden tussen globaal en lokaal. Vacatures over de hele wereld verspreiden is een goed idee. Want als we willen, kunnen we overal naartoe. Maar kleinere evenementen kun je beter alleen in de betreffende regio verspreiden.'

Van Dijk komt terug op een vraag die ze al eerder gesteld heeft: in hoeverre worden met deze platforms ook mensen buiten de eigen kring bereikt, zoals potentiële studenten en werkgevers?

Giada geeft toe dat MediterraNed de potentiële werkgevers op dit moment nog niet goed in beeld heeft. Maar contact leggen met bedrijven die stages of vacatures kunnen aanbieden, is de volgende stap.

Van Dijk verwijst naar het overkoepelende platform van de Taalunie, [MijnNederlands.org](https://mijnnederlands.org). Zelf had ze er tot voor kort nog nooit van gehoord. Maar uit het gesprek blijkt dat het platform bij internationale neerlandici wel degelijk leeft. En hoe staat het met de bekendheid van [Neerlandistiek.nl](https://neerlandistiek.nl)?

'Nynke de Haan was eerst lid van de Werkgroep Diversiteit en is nu hoofdredacteur van Jong Neerlandistiek', vertelt Pieterneel. 'Wij hebben veel samengewerkt. Over het algemeen denk ik dat je, als je een platform beheert als MediterraNed of #wijzijnneerlandici, bijna niet om Neerlandistiek.nl heen kunt.'

Van Dijk: 'Ik heb een keer een rapport gelezen van de KNAW (Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen) waaruit bleek dat werkgevers over het algemeen heel tevreden zijn over werknemers die Nederlands of een vreemde taal gestudeerd hebben. Het blijft belangrijk om ons richting het werkgeversveld goed te presenteren en te laten zien wat neerlandici in huis hebben. Nederlands is een brede opleiding, met taalkunde, letterkunde én communicatie, en met zowel een analytische als een theoretische pendant. Een mooi vak waar mensen maar een vaag beeld bij hebben. Dat is zonde, dus het is belangrijk om dat te blijven uitdragen.'

Pieterneel geeft drie voorbeelden van waar je met een opleiding Nederlands allemaal terecht kunt komen. [Erentia Bedeker](https://erentia.bedeker.nl), bijvoorbeeld, woont in Zuid-Afrika en heeft daar Afrikaans/Nederlands gestudeerd. Nu werkt ze als stopmotion animator. 'Zij zegt dat het lijkt

alsof ze in haar beroep niet zoveel aan haar studie Nederlands heeft, maar dat het eigenlijk juist heel belangrijk is, omdat je taal, welke dan ook, op een andere manier leert begrijpen. Ook voor film en animatie et cetera is dat heel belangrijk.' Op #wijzijnneerlandici komen ook wetenschappers aan het woord die iets vertellen over hun onderzoek. Een van hen is Sterre Leufkens (Universiteit Utrecht), die onderzoek heeft gedaan naar regenboogtaalkunde, taal die LHBTI'ers gebruiken. 'Elke groep, hoe klein of groot ook, heeft eigenlijk een eigen taal', zegt Pieterneel. 'Dat vond ik heel interessant om te lezen. En het idee dat je daar onderzoek naar kunt doen, of je nu deel van de groep uitmaakt of niet.' Als derde noemt Pieterneel [Amber Souleymane](#), die in Nederland Nederlands heeft gestudeerd, maar daarna voor haar onderzoek over een Haarlemse toneelschrijver naar Rome is vertrokken, omdat daar de oorsprong van renaissance en humanisme ligt. 'Wat ook maar weer laat zien hoe internationaal de neerlandistiek eigenlijk is', aldus Pieterneel.

Heel inspirerende voorbeelden, knikt Van Dijk. 'Je zou willen dat zoveel mogelijk scholieren dat kunnen zien.' Wat Van Dijk stoort, is dat kranten op hun wetenschapspagina nooit aandacht aan de neerlandistiek besteden. 'Als wij onderzoek doen, staat het meestal op de cultuurpagina. Het mooie van jullie posts is, dat je echt het idee krijgt dat wat wij doen, wetenschap is.'

Tot besluit wijst Van Dijk er nog even op dat de [IVN](#) zelf natuurlijk ook een website heeft. Naast verschillende prachtige publicaties is daar ook de volledige reeks [Voortvarend Nederlands Virtueel](#) terug te vinden. En dan is er nog elke drie jaar het [Colloquium Neerlandicum](#), waar neerlandici uit de hele wereld elkaar kunnen ontmoeten om live kennis en ervaringen uit te wisselen.

Samenvatting: Ingrid Glorie